Zondag 21 februari 2016 – Tweede Zondag van de Veertigdagentijd – Dominicuskerk Utrecht

Thema: GODS BARMHARTIGHEID EN DE ONZE – *WAARDIG IN GODS OGEN*

Welkom en inleiding

Welkom lieve mensen, op deze tweede zondag van de Veertigdagentijd.
'*GODS BARMHARTIGHEID EN DE ONZE'* kozen we als thema voor deze weken op weg naar Pasen. We sluiten ons daarmee van harte aan bij de oproep van Paus Franciscus, die een heel jaar van barmhartigheid afkondigde.

'Jezus Christus is het gelaat van de barmhartigheid van de Vader', schrijft de paus. Dat herkennen we ook weer in de evangelielezing van vandaag.
Hoog op een berg zien de leerlingen in een visioen de grote betekenis van Jezus, staand te midden van Mozes en Elia. Zij wilden daar wel hun tenten opslaan.
Maar samen met Hem moeten ze afdalen van de berg en leren, dat Gods grootheid verborgen ligt in een leven van liefde en barmhartigheid. De 'wereld' van de groten heeft daar weinig oog voor en bij Jezus zien we, dat dit leidt naar zijn vernedering tot de dood aan toe. Zij, die door de 'wereld' niet de moeite waard worden geacht, zijn bemind en *WAARDIG IN GODS OGEN*.
Als voorbeeld kijken we vandaag ook naar de heilige Martinus de Porres (1579-1639), die als mulat, zoon van een Spaanse edelman en een zwarte vrouw, in het Peru van de 16^{e}/17^{e} eeuw in laag aanzien stond. Hij werd een barmhartige en dienstbare hulp voor velen die zich ook niet gezien voelden, 'broeder bezem'. Straks meer daarover.

En hoe staan wij daarin? Hebben wij oog voor al die mensen, die in onze actualiteit meer worden beschouwd als last dan als waardige mensen in Gods ogen?
Daarover willen we vandaag nadenken, bidden en zingen.

Lezing *uit het boek Genesis 15, 5-12.17-18*
In die dagen leidde God Abram naar buiten en zei:
“Kijk naar de hemel en tel de sterren, als ge kunt.”
En Hij verzekerde hem:
“Zo talrijk wordt uw nageslacht.”
Abram geloofde de HEER en deze rekende hem dat
als gerechtigheid aan.
Toen zei God tot hem:
“Ik ben de HEER, die u uit Ur in Chaldea heb geleid
om u dit land in bezit te geven.”
Abram vroeg:
“HEER God, hoe kan ik weten dat ik het inderdaad zal krijgen?”
Hij zei tot hem:
“Haal een driejarige koe, een driejarige bok,
een driejarige ram, een tortel en een jonge duif.”
Abram haalde dit alles, sneed de dieren middendoor,
en legde de stukken tegenover elkaar;
alleen de vogels sneed hij niet door.
Er kwamen roofvogels op de dode dieren af,
maar Abram joeg ze weg.
Bij zonsondergang viel Abram in een diepe slaap;
hevige angst en duisternis overviel hem.
Toen de zon was ondergegaan,
en het helemaal donker was geworden,
zag Abram een rokende oven en een vurige fakkel,
die tussen de stukken doorging.
Op die dag sloot de HEER een verbond met Abram.
Hij zei:
“Aan uw nakomelingen schenk Ik dit land,
vanaf de beek van Egypte tot aan de grote rivier, de Eufraat.”

Tussenzang *psalm 27*

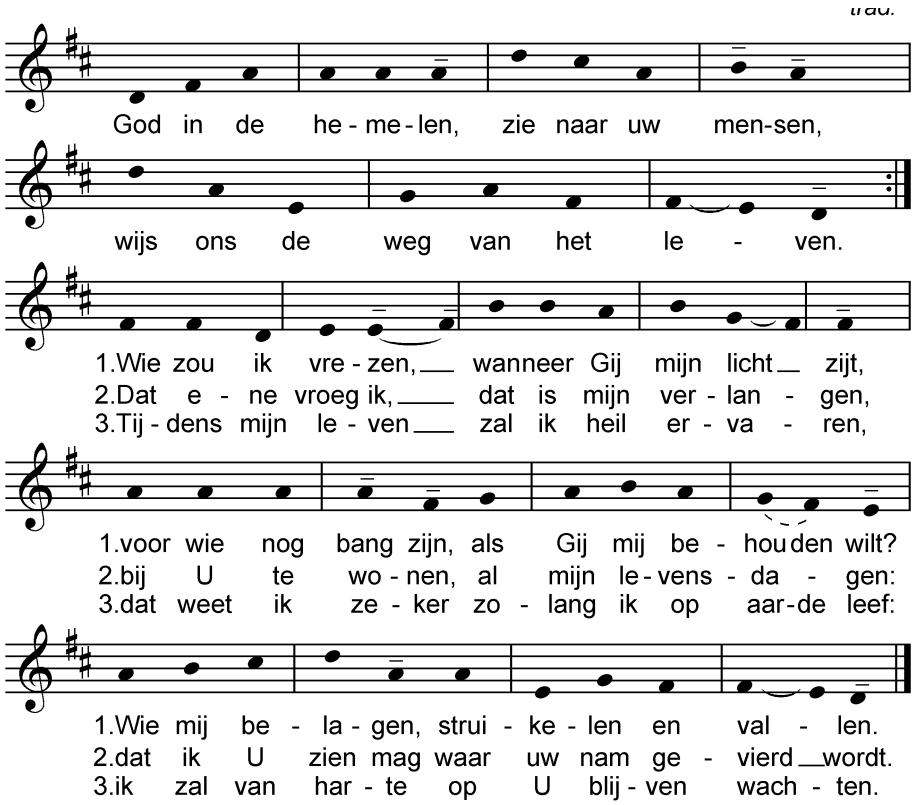

Evangelielezing *volgens Lucas 9, 28b-37*

In die tijd nam Jezus
Petrus, Johannes en Jakobus met zich mee
en besteeg de berg om er te bidden.
Terwijl Hij in gebed was veranderde zijn gelaat van aanblik
en werden zijn kleren verblindend wit.
En zie, twee mannen waren met Hem in gesprek;
het waren Mozes en Elia
die in heerlijkheid verschenen waren,
en zij spraken over zijn heengaan
dat Hij in Jeruzalem zou voltrekken.
Petrus en zijn metgezellen waren intussen door slaap overmand.
Klaar wakker geworden zagen zij zijn heerlijkheid
en de twee mannen die bij Hem stonden.
Toen dezen van Hem heen wilden gaan zei Petrus tot Jezus:
“Meester, het is goed dat wij hier zijn.
Laten wij drie tenten bouwen,
een voor U, een voor Mozes en een voor Elia.”
Maar hij wist niet wat hij zei.
Terwijl hij zo sprak, kwam er een wolk die hen overschaduwde.
Toen de wolk hen omhulde, werden zij door vrees bevangen.
Uit de wolk klonk een stem die sprak:
“Dit is mijn Zoon, de Uitverkorene,
luistert naar Hem.”
Terwijl de stem weerklonk
bemerkten zij dat Jezus alleen was.
Zij zwegen erover
en verhaalden in die tijd aan niemand iets
van wat zij gezien hadden.
Toen ze de volgende dag de berg afdaalden,
kwam Hem een grote menigte tegemoet.

Acclamatie

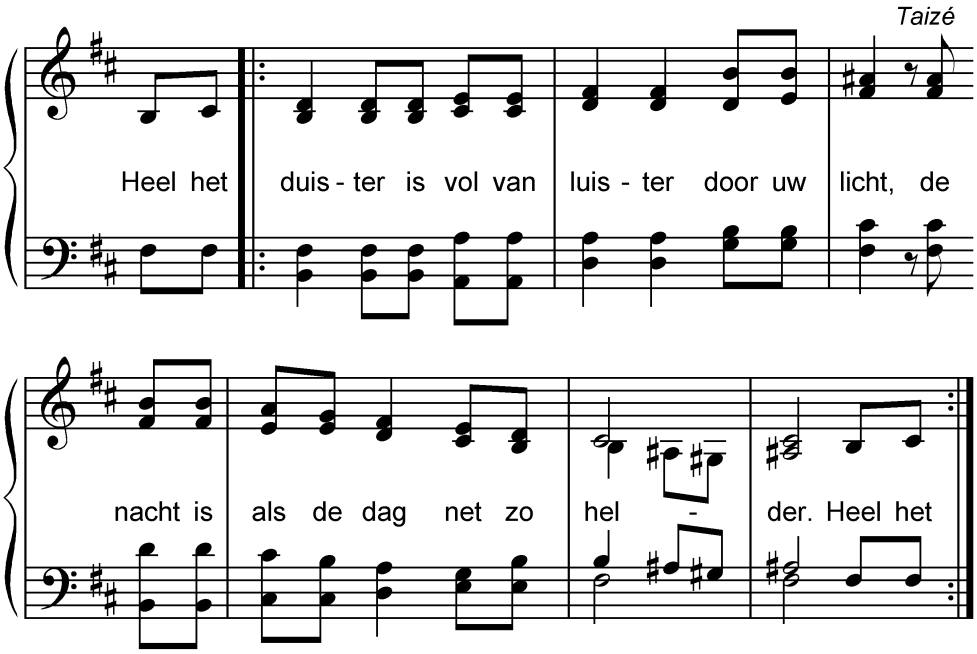

Overweging

In de lezingen van vandaag zitten twee bewegingen: omhoog en omlaag.
In het boek Genesis wordt verhaald hoe Abraham Gods woord van belofte herkende in de hoge immense sterrenhemel. Lucas vertelt ons in zijn evangelie, dat Jezus Petrus, Johannes en Jakobus meenam de berg op, waar zij op grote hoogte Gods stem hoorden, toen ze in een visioen hun rabbi Jezus zagen schitteren, staand tussen de grootste figuren uit de joodse geschiedenis, Mozes en Elia.

De beweging naar beneden is er ook in beide lezingen. Abraham krijgt niet als belofte een mystiek leven, hoogverheven boven alle aardse dingen, maar een talrijk nageslacht en een uitgestrekt land, waarmee toekomst van leven hier op deze aarde wordt toegezegd. En de beschrijving van het teken, dat God geeft van de echtheid van zijn belofte is al niet minder aards. Voor ons zelfs een beetje luguber.

Bij Lucas gaat het net zo na die indrukwekkende ervaring van de drie apostelen. Zij willen daar wel blijven, met al die mooie beelden hoog op de berg. Maar ook zij moeten afdalen met Jezus samen de berg af.

Ruim tien jaar geleden hield ik ook al eens een overweging bij de evangelielezing van vandaag. Ik hoefde die preek niet eens op te zoeken, want ik ben die niet vergeten. Wonderlijk toch, op hoeveel verschillende manieren je naar dit verhaal kunt kijken.
Toen sprak ik vooral over het belang van gebed, van afstand nemen en ruimte maken om vanuit een soort helikopterview een beter zicht te krijgen op de werkelijkheid en op de mysteries van het leven. Daar sta ik nog helemaal achter. Ik denk, dat velen van ons dat ook zo ervaren. In alle drukte van ons leven hollen we vaak aan de belangrijkste dingen voorbij, nemen we geen tijd om erbij stil te staan. Hoe goed is het dan van tijd tot tijd je terug te trekken, alleen of met een paar goede vrienden. Zo gaan wij regelmatig naar een monialenklooster in Frankrijk. Niet alleen om tot rust te komen, maar vooral om meegenomen te worden in het ritme van het gebed van de zusters, om in de stilte je toe te vertrouwen aan de leegte, waarin je hoopt en vermoedt God te mogen ontmoeten. Dat zou je de beweging ‘omhoog’ kunnen noemen. Maar zelfs dan is er ook al een beweging ‘omlaag’. Want in die stilte en rust ontstaat ook ruimte om na te denken over je leven en alle mensen om je heen bij wie je hoort en die aan jou zijn toevertrouwd, om na te denken over wat er allemaal in de wereld gebeurt en hoe je dat kan rijmen met je geloof, met wat jouw rol en taak is in het kleine stukje wereld, dat jouw deel is.

De beweging naar ‘omlaag’….
Die beweging lijkt te staan tegenover dat ‘omhoog’. Maar dat klopt niet. Wie werkelijk Gods stem ervaart en hoort, leert anders zien, leert begrijpen, dat de diepere betekenis van visioenen en beloftes van omhoog te vinden is in het leven van alledag, in ieder van ons, groot of klein, arm of rijk, wit of zwart of van wat voor onderscheid dan ook.

God acht ons waardig om op zeldzame momenten, soms even, zijn stem te horen, maar God acht ons vooral waardig zonder aanzien des persoons, omdat voor Hem/Haar elk mens er toedoet. Als we naar Jezus kijken dan manifesteert hij dat nadrukkelijk door te kiezen voor de mensen aan de rand van de samenleving,

mensen die het alleen niet redden, die hulp en aandacht nodig hebben. En dat doet Hij niet vanuit de hoogte, vanuit een positie als buitenstaander die zich minzaam buigt naar de minderen. Nee, Jezus trekt met ze op, wil met ze aan tafel en bemoedigt ze. Zij willen naar hem luisteren, hopen op verlossing en genezing, willen hem volgen. Gods heerlijkheid, zoals de apostelen die op de berg in Jezus zagen stralen, maakt Jezus zichtbaar in al die mensen, die geen toekomst meer dachten te hebben, al die mensen, die door de wereldse en religieuze machthebbers en hun vazallen worden geminacht. Gods heerlijkheid huist wezenlijk in elk mens, hoe verborgen soms ook.

Vier eeuwen geleden leefde in Peru een man, Martinus de Porres, die op een bijzondere manier had begrepen wat het betekent, dat elk mens waardig is in Gods ogen. Zelf was hij de bastaardzoon van een Peruaanse edelman en een Afro-Peruviaanse vrouw, een zogenaamde mulat, minder dan de minsten. Hij groeide bij zijn moeder in armoede op. Toen hij elf jaar oud was, namen de Dominicanen, die toen al gesetteld waren in Peru, hem op in hun klooster als bediende. Hij bleek een intelligente jongen te zijn, die van zijn moeder veel had geleerd over kruiden en geneeswijzen. Al gauw werd dit opgemerkt, waardoor velen naar het klooster kwamen met allerlei verwondingen en kwalen. Maar geleidelijk ging het niet meer alleen om fysieke klachten. De mensen kwamen van heinde en ver naar hem toe om goede raad. Na enige aarzeling van de Dominicanen mocht hij als donkere mulat toch intreden als broeder. Hij was de eerste niet blanke Dominicaan. Sindsdien werd zijn faam alleen maar groter. Er was in het klooster geen ruimte genoeg meer om alle hulpbehoevenden op te vangen, zodat Martinus in het ruime huis van zijn zus een klein hospitaal inrichtte en mensen daar ging verplegen.
Maar Martinus liet zich nergens op voorstaan. Hij bleef in zijn doen en laten de bediende, broeder bezem, zoals hij zichzelf noemde. Maar in Gods ogen was juist hij een waardig mens, hij, een mulat, die zich dienaar toonde voor de minsten, zonder onderscheid, zoals Jezus dat ook deed.

Inspirerende, maar ook confronterende verhalen voor ons in de actualiteit van onze tijd. Als ik denk aan al die vluchtelingen, daklozen, eenzame, arme en zieke mensen, slaat me weleens de schrik om het hart. Hoe zouden wij kunnen worden zoals Jezus, zoals Martinus de Porres? Ik denk, dat we allemaal van tijd tot tijd het gevoel hebben te kort te schieten. Maar van ons wordt niet gevraagd om de hele wereld te redden. Hoe zouden wij dat immers kunnen? We zijn immers allemaal mensen, die Gods barmhartigheid nodig hebben. Maar wat we wel kunnen is open staan, ruimte maken voor wat op onze weg komt, ruimte maken voor gebed en reflectie, alleen en met elkaar. Dan kan het ook gebeuren, soms, heel even, dat we mogen beseffen dat elk mens, niemand uitgezonderd, waardig is in Gods ogen. In dat besef kunnen ook wij groeien in barmhartigheid zonder onderscheid en doen wat gedaan moet worden. Dat het zo moge zijn.

Leny Beemer, lekendominicaan